

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
ĽUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	—, 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Kto unižuje vieru?

Ouchovenstvo, obzvlášť katolícke, čest výnimkám, po sankcionovaní cirkevno-politických zákonov na každom svojom kroku, v každom počínaní snažilo sa presvedčiť svojich veriacich, že tie zákony urážajú katolícku vieru, že ju unižujú a že povzbudzujú ľud ku neznabožstvu. Rozumie sa samo sebou, že vinu donesenia tých zákonov hneď svalovali na vládu, titulujú ju najnevyberanejšími slovami a názvami, ktoré má na sklade a vo svojom slovníku obzvlášť jeden katolícky pán farár — na odpočinku.

Nechceme teraz vysvetľovať, že upodozrievanie vlády, že chce ona katolícku vieru unižiť, pohanstvo zaviesť, nemá základu a že je to len dobrá zbraň ku búreniu pokojného obyvateľstva krajiny, ktoré keď i nie teraz, ale behom krátkeho času samé sa presvedčí o nepravdivosti a bezzákladnosti tých výkladov, ale chceme poukázať na následky, jaké ovocie prinesie to búrenie. — My, jako opravdoví kresťania, nech tí páni kňazia jakokoľvek prekrucujú to slovo opravdoví, napomíname ich a prosíme v záujme samej viery a náuk Spasiteľových, aby čím skôr odstúpili s cesty nenávisťi

a šli po ceste opravdovej kresťanskej lásky, lebo sa obávame, že ich účinkovanie v záujme ľudovej strany prinesie zlé ovocie jako pre vieru tak i pre ich vznešený stav.

Berme veci jako sa majú.

Dnes, kaplán alebo farár obzvlášť v takej obci, kde slnce len cez poludnie zasvieti, agituje v záujme ľudovej strany všemožným spôsobom. Zakladá kružky a spolky ľudovej strany, káže s kancl'a a snaží sa čím viac prívržencov získať pre tú stranu, ktorej je on hlavným agentom, kortešom v obci. Patričných občanov zaväzujú čestným slovom, podpisom a niekde snád' i prisahou, tak jako to robili páni kapláni pred voľbami, že tí občania budú hlasovať za ľudovú stranu, za ľudového kandidáta. Stalo sa, že veľmi početní občania, presvedčiac sa, že boli zavedení, hlasovali na voľbe predsa na kandidáta liberálnej strany,



Nechajte dietky prísť ku mne.

teda dľa svojho presvedčenia oddali svoj hlas. Čo teraz? Prvou povinnosťou pánov kaplánov bolo, že sa vrhli všetkou vzteklosťou na týchto smelých vyznávačov svojho presvedčenia a preklínali ich s kancl'a najhroznejšími slovami. Ba čo

viac niektorí páni kňazia natoľko sa dali zachvátiť svojej rozhorčenosti že sľubovali, že toho, kto bude hlasovať na liberálnu stranu, soberú čerti a strašili všemožným spôsobom a všemožnou nehodou svoje poslucháčstvo. A našli sa predsa — a to väčším počtom — poslucháči, ktorí nasledujú svoje presvedčenie, oddali svoj hlas predsa na liberála a nestíhla ich žiadna pohroma, ani ich čert nevzal ani žiadne nešťastie nepritiahli tým na seba

Čo z toho nasleduje?

To, že ten ľud, sverený vám ku duševnej výchove, utratí dôveru vo vás, ku vašim slovám, keď vidí, že sa to nebo nezamračilo len nad jeho pozemkom, a že príval nezbil len jeho úrodu ale že zbil úrodu všetkých i tých, ktorí s vami držali alebo že jeho polia práve tak pekne zarodily jako polia tamtých.

Pamätujte teda na to, že sa k vám ľud dosavád vždy s dôverou ako k duchovným otcom obracal a veril vašim výpovediam; keď ale takto, jako to v najnovšom čase robíte, i pokračovať budete, tak ľud vidiac, že vaše slová, vaše kliatby sa neplnia, jako vás teraz pri voľbách na veľmi mnohých miestach v politických veciach nenasledoval, tak vás — Bože nás uchovaj od toho — nebude nasledovať ani vo veciach náboženských a nebude poslúchať ani vaše dobré rady.

Porekadlo hovorí, že: povedz pravdu prebijes hlavu! My sa toho neobávame, lebo vieme, že hnevá sa len ten, kto pravdu nemá a preto sa pýtame: Kto znevažoval najviac náboženstvo, či tá židovsko liberálna strana a či korteši ľudovej strany?

Liberálna strana šla do volebného boja s politickými zásadami, kdežto vy ste šli do boja miešajúc do politiky náboženské presvedčenie a vieru a týmto ste si podfali nohy. Vzdelanejší videl cez sito a odvrátil sa od vás, taký ale, ktorý nemal náležitého politického rozhladu vás nasledoval a dal sa zachvátiť až na výtrznosti. Jako bude tento o vás smýšľať, keď sa presvedčí, že vaše reči nemaly základu?

Nie vláda, nie liberálna strana, nie cirkevno-politické zákony poklätia ľud v náboženskom presvedčení, vo viere, ale poklätite ho vy vašimi bezzákladnými rečami, hrozbami, kliatbami, keď sa sám presvedčí, že viera nemá nič do činenia s politikou a že vaše hrozby odznejú tak jako slová volajúceho na púšti.

Preto teda jestli vám duševná výchova nášho mnohými pohromami stíhaného ľudu na srdci leží a v pravom smysle slova pochopujete vaše postavenie, nekortešujte, nebúrte ľud miešaním náboženstva v politiku, lebo tým keď i nie teraz hneď, ale behom krátkeho času poklätite u ľudu

nielen dôveru prechovávanú k vášmu stavu, ale poklätite vašim počinaním i ten cit, ktorý menujeme náboženstvom a vierou.

Slovo k rodákom.

Kto mnoho sľubuje, málo plní. Pravdu túto dokazuje nám všetkým vospolok a každému osvedaná zkušenosť. Keby to pravdou nebolo, a keby hromada bársjakých, čo aj sebe protivných sľubov dostatočná bola k vydobytiu si zásluh: tak zásluh-plnšej, lepšej a chvalitebnejšej strany by nebolo na svete, ako je takzvaná «ľudová».

Lenže keby nebolo «keby», boli by sme všetci v nebi, potom zas: múdri sľubujú a blázni sa radujú. Veru tak, rodáci moji, blázni, radujúci sa blázni sú tí naši spoluobčania, naši súkmenovci, ktorí «ľudák» a ich sľubom sadli na lep. Obanujú to oni, žalostne obanujú, ale — žiaľbohu — pozde; pozde pre nich a pozde i pre krajinu.

Liberálna strana pracuje neunavne, ticho ale isto stúpa s kroka na krok vždy ku predu: ale nesmieme zabudnúť, že ona je skrz sobeckých nespokojencov vo svojej blahodarenej práci hatená, vytrhovaná. Že ona dni a týždne na miesto pokračovania v práci, nápady ľahkoverných výstredníkov odrážať alebo aspoň prázdne ich tlačaniny a holé frázy počúvať musí. A čas je drahý, ak kde, tak v našej krajine. A predsa práve tí, ktorí potrebu dobrobytu pre ľud plnými ústami hlásajú v ľudových shromaždeniach, práve tí nemajú a neznajú inej úlohy svojej, ako nemilobohu čas márneť daromnými rečami. Jednej-jedinej myšlienky nemajú, aspoň takej ešte nikdy a nikde neprejavili, ktorá by ukázala spôsob, akým by oni ten dobrobyt ľudu pripravili mienili, chceli a zaviazali sa. Veškerá ich múdrosť v tom kulminuje, vrcholí, že všetko čo vláda a s ňou väčšina snemu previesť hodlá, hatiť a prekaziť sa usilujú. A ľud zavedený ešte by im veril? Ešte sa mu neotvorily oči, aby poznal to hnusné šalbciarstvo?

No my veríme a vieme, že «pýcha pred úpadkom chodí» a preto presvedčení sme, že hŕstka «ľudových» agitátorov rozumný ľud náš skoro už k hrobu odzvoní. Bo zralí sú k hrobu títo šalbiari, ktorí sa v neočatej zpupnosti svojej hlásajú neostichajú, že: «povolanie jej (t. j. ľudovej strany) je zvláštnejšie ako všetkých iných strán v Uhorsku, lebo tieto len jeden alebo druhý cieľ si vytkli; celý ľud, celú vlasť, celú ústavu a všeobecnú budúcnosť národa samojediná ľudová strana zastupuje a nasleduje. Liberálna strana tyrannisuje a rúca; neodvislá strana upiera a búri; ľudová strana konservuje, stavia a muruje. Tam-

tie spoločnosť na čiastky delia, na triedy a viery-
vyznania; ľudová strana tieto sjednotiť sa usiluje».
(Vidz 1. číslo «Alkotmány»-u).

Nuž, rodáci moji, čítajte a rozmýšľajte. Roz-
hliadnite sa okolo seba, a uvidíte, že koľko slov,
toľko lží obsahujú v sebe tieto drzé tvrdenia ľu-
dárov. Nuž či už ani len hanby nepoznajú? Bohužiaľ
nie, lebo keby ju poznali, neopovážili by sa pravdu
toľko križovať, tupiť a nohami šliapať.

Nikdy fariseizmus také hanebnosti nevystrájal,
ako pokrytci ľudárski. Zopár, povedzme pár sto
farárov nadužívajú svoju duchovnú moc, ktorú
im hodnosť ich nad veriacimi k iným svätým
cieľom dopriala, založilo politickú stranu a fa-
lošne, lžive «ľudovou» ju nazvalo. A teraz títo
neočatí kaukliari opovažujú sa v mene veškerého
kňazstva a mene celého ľudu hovoriť, nepomy-
sliac, že tisíce kňazov nenie s nimi, lež proti nim,
a milióny občanov o nich ani len počuť nechcú.
Keď napriek tomu oni v mene ľudu napádajú
všetko, čo sa hŕstke besných agitátorov terrori-
sovať nedá, k tomu ozaj neobyčajný stupeň ne-
očatosti je potrebný.

Rodáci moji, súďte sami: keď tých pár sto
ľudárov už dnes v sotva viditeľnej svojej malič-
kosti veľký a nepočítaný celok občanov terrori-
sovať, trápiť a podmaniť i ujarmiť si chce, čo
by robili tí, keďby, nedajbože, raz skutočne k
moci prišli?

To by len potom bolo otročenia, akého svet
a dejiny ešte nevidely. Fanatismus ľudových agi-
tátorov ďaleko presahuje veškeré spôsoby socia-
listov a tým podobných. Lebo títo sú o moho
úprimnejší, otvorenejší, než tamí. Preto rodáci
moji, ak dačoho, tak varujte sa prísne týchto fa-
lošných prorokov ľudárskych. Pán Boh s nami
a zlé preč.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Novoročné blahoprania v politike. Jako sme v mi-
nulom čísle spomenuli, na nový rok všetky parlamen-
tárne strany pozdravily svojich vodcov. Z týchto po-
zdravov najvýznamnejšie je blahopranie liberálnej strany
a odpoveď ministerského predsedu baróna Bánffyho.

Blahoželanie liberálnej strany predniesol Ludvik
Láng, ktorý v reči svojej pripomenul najprv millennárne
slávnosti, zatým zaoberal sa s programom tohoto snemu
a označil *vyrovnanie s Rakúskom* a potom *reformu admi-
nistrácie* ako najsúrnejšiu prácu, smerujúcu ku upevneniu
národnej jednoty. Uistil potom br. Bánffyho o tom, že
liberálna strana napriek ustavičným nápadom na jeho
osobu nezlomnú dôveru ku nemu prechováva.

Barón Bánffy cíti sa byť šťastným že môže byť

členom tej strany, ktorá v predminulých rokoch tak
veľké tvorby uskutočnila. Aby tieto zabezpečil, za po-
vinnosť si pokladal na čelo vlády si stať. Urobil to v
tom presvedčení, že mu ten spoludržiaci smer libera-
lizmu a monarchický duch, ktorý liberálnu stranu vždy
viedol, dodá ku tomu potrebnej posily. Toto donieslo už
svoje ovocie, ktoré je smerodajné i pre budúce práce.
Pripomenul potom *vyrovnanie* a povedal, že neslobodno
ho tak uzavrieť, žeby tým záujmy Uhorska trpely, ale
ani žiaden dar neslobodno od Rakúska prijať. Iba ta-
káto smluva zodpovedať bude nielen záujmom Uhorska
ale i celej monarchii. O reforme administrácie povedal
barón Bánffy, že si vláda pri jej prevedení musí poistiť
moc, aby mohla v každých okolnostiach vôľu svoju v
platnosť uviesť, ale tak, aby jednomu každému a všade
nedotknuté zostaly nároky na samosprávu, na autonómiu.

Blahoprania ostatných parlamentárnych stránok po-
zostávaly zo samých ponôš, skladaných na vládu.

Voľba v Čaci. V Čaci previedla sa voľba krajin-
ského vyslanca 5-ho. Veľkou väčšinou zvolený bol Peter
Ráth, direktor košicko-oderbergskej železnice s programom
liberálnym proti Jánovi Černochovi, ostrihomskému
kanonikovi.

Zmena v osobách ministrov. Opposičné časopisy
neprestajne rozpisujú sa o tom, že medzi členami vlády
nepanuje úplná shoda, následkom čoho niektorí z mini-
strov hodlajú odstúpiť. Dosiaľ spomínali sa čo takí minister
pravosúdia Erdélyi a minister obchodu barón Dániel. Z
povolaneho miesta vyhlasujú tieto chýry za úplne bez-
základné; ani jeden, ani druhý z menovaných ministrov
nehodlá odstúpiť.

Najnovšie vzkrsl ten chýr, že sa minister vnútra
Perczel utiahne s politického poľa. Za príčinu udáva sa
jeho porúchané zdravie. Dľa „Fővárosi Lapok“ vedenie
ministerstva vnútra po odstúpení Perczela prevezme sám
ministerský predseda barón Bánffy.

Zasedania snemu. Snemovňa vyslancov začne v
pondelok zasedať po vianočných sviatkoch. Najsúrnejšou
prácou snemu je pojednávanie rozpočtu. Jako sa vo vy-
slaneckých kruhoch hovorí, pojednávanie rozpočtu bude
ukončené do konca septembra.

Samc sebou sa rozumie, že keby sa rozpočet po-
jednával vecne, nestranné, tak by sa debatta čoskoro
ukončila. Lenže za isté môžeme vziať, že opoziční vy-
slanci budú siahodlhé reči hovoriť o nadužívaniach pri
voľbách. Tentoraz ale opozičné zle prejdu, lebo aj členovia
liberálnej strany vyčítajú levity opozičiam a odhalia na-
duživania, ktorých sa pri voľbách opozičné dopustily.

Vyjednania straniva vyrovnania. Koncom minu-
lého týždňa meškali rakúski ministri v Budapešti a vy-
jednávali s našou vládou v otázkach vyrovnania, ktoré
bude hneď po rozpcéte v sneme pojednávané.

Návrh zakona o lacnej soli pre dobytok. Tento,
pre gazdov tak veľavýznamný návrh, príjde na denný
poriadok v pondelok.

Matrikári.

Pod týmto titulom bol uverejnený jeden článok v 52-om čísle „Krešťana.“ Presvedčený som, že keď meno tých novin spomniem, čtení čitateľa budú hneď vedieť, že v článku nachádzajú sa všeliaké bláznivstvá, táraniny a ohavné potupovania, — jako to obyčajne „Krešťan“ zvykol písať.

A tomu je skutočne tak. Pisateľ článku vynáša kritiku nad štátnymi matrikármi, a uštipačne usiluje sa obznámiť svojich čitateľov, že vraj čo sú to za spoľahliví ľudia títo noví matrikári?

Predovšetkým hovorí, že vraj posiaľ boly matriky sverené stavu kňazskému, — teda najväčšiu mravnú istotu majúcemu stavu, ktorý matriky mnohé stoločia svedomite viedol.

Áno, — všetku úctu zasluhuje a aj ju požíva ten stav; — to si ale pôvodca článku len sám sebe pochlebuje tým, keď tvrdí že matriky svedomite boly vedené. Ja ho mojím vlastným pádom presvedčím, že moje jedno dieťa, keď zomrelo, pre nedbanlivosť farára do matriky nikde nebolo zapísané. Ba mnoho pádov z mojej obce by som mu udal, kde chlapec bol za dievča do matriky vovedený, — alebo ani nezapísaný. Cieľom toho bolo to, žeby neprišiel pod assentírku, a táto predčasná reklamácia rozumie sa, bola dobre zaplatená. V mojej obci farár ani jeden krst nepísal rovno do matriky, lež do voľajakej makulatúry, — ktorá keď sa raz stratila všetky babice, kostolníci boli svolaní, aby udali koľko sa detí a kedy narodilo? Naši ľudia rátavajú takéto pády od istých významnejších sviatkov; — tak na príklad keď sa mu narodilo dieťa dva-tri týždne pred alebo po Jáne, — hovorí sa, že to bolo na Jána, — lebo na Gála lebo na Marka atď. nuž keď sa teda táto matrika takto robila, písali dni narodenia tak, či je to apofahlivá matrika? Či si farár z toho čo robil? Neviazalo ho nič k riadnemu vedeniu, nemal nato prisahy iba svedomie. No a čo je svedomie niektorých kňazov (čest výnimkám) to vieme, a presvedčili sme sa z ich účinkovania pri ľudovej strane. Ľud zdierať, gazdiny v kočoch vozit', — dobre jest a piť.

Terajší matrikári, bárs mnohí neskončili teologiu, — predsa sú toho úradu schopní a k vedeniu matrik dostatočne učení, — plnia tieto svoje povinnosti riadne, spoľahlive a svedomite, lebo ich viaže prisaha. Dozorstvo je prísne a kontrolla pilná.

Dľa otázneho článku najviacerí vychodili len 4 obecné školy; — áno, o tých ale čo viac skončili pisateľ článku nevie, lebo polgárky a kupecké školy, — gymnásia a präparandie — to sú užho nie školy.

No a čo len tieto školy skončili, to je k vedeniu matrik dostatočné.

Keď lanského roku ministrom nariadenú gazdovskú štatistiku v mojej obci kaplán nebol vstave previesť, čo teologiu skončil, a učiteľ, čo len präparandiu vychodil, to spravil, čo povie nato pisateľ toho článku? Či by nebol súcejším za matrikára ten učiteľ, než ten kaplán?

Žiaľ za veľkými taksami, ktoré sa musely za výťahy z matrik platiť, pohol patričného k napísaniu otázneho článku; lebo kde len možno bolo, tam si kňazia dali masne platiť, neberúc ohľad na hmotné polozenie výťah prosiaceho.

Nech sa obzre pisateľ článku len po Orave, kde práve v matrikulárnych okresoch nenie a nebolo k matrikárstvu súcich ľudí, zato ale medzi 36 štátnymi matrikármi nenie ani jedného pisára, boženika, prisazného, obecného kassira, kupeckého pomocníka, hájnika, gazdu, béreša, kočiša, podrychtára a arendátora, jako to on cituje. Kdeže sú tedy, keď nie v tejto stolici, ktorá v každom ohľade je najchudobnejšou?

Teda ani štátni učitelja nemajú dľa neho dost schopnosti k vedeniu matrik? Nuž a čože sú konfessionálni učitelja? Katolícki farári na mnohých miestach svojich učiteľov k tomu upotrebuju, že im musia zakálat, zôsyp zberať, za pohraby inkassovať, na robotníkov dozerať a pletky donášať. Tu i tu zakočišovať; rano čakať kedy ráča páňko stať, do kostola ísť a či ráča fajky čisté mať. Toto je vždy prvšie a potom kolo 10—11-tej započne sa dvojhodinová denná škola. Keď je pohrab alebo sobáš ani už neučí, lebo už nemá ani kedy pre zaujatost rehtorskú. Školský rok započínajú na Všechsvätých, na Vianoce pre koledu musí byť tri týždne rekreácia, na ostatné fašiangy týždeň pre zôsyp a na Veľkú noc koniec škole.

O týchto by sa mal pisateľ článku postarať, lebo štátni učitelja zodpovedajú povinnostam svojim, štátne školy sú všetky zaplnené diplomovanými učiteľmi a nie kadejakými šustrami, krajčírmi, debnármí a nádenníkmi. Lúto mu je ale, že štátni učitelja sú schopní aj matriky viesť a kapláni ani gazdovskú štatistiku spisať.

Keď už všetko spomenul, mohol aj to povedať, jako sa doteraz dozeralo na matriky. Prišiel dekan, bola hostina, pilo, jedlo sa. Iba večer s plnou hlavou sa ešte vrátil s vozíka: rogo humillime, veď ešte matriku podpisat; podpísal a punktum, bolo po revísi.

Pisateľ článku nemá pochopu o terajšom vedení matrik, jemu je lúto tých groší za tie výťahy, z neho nenávisť a pomsta hovorí a znevažuje terajších matrikárov, ktorým nenie hoden do šlapaje stupiť. Toto hovorí bývalý theolog a na tento čas tiež *Matrikár.*

DOPISY.

Z Kysúc.

Otený pán Redaktor!

Vianočné sviatky sme šťastlive prežili a stojíme na prahu nového roku. Každému mimovoľne napadne myšlienka, že jako stojíme na začiatku nového roku? Smutno! nenie dost že je bieda skrz neúrodu, ale ešte i veľký nepokoj panuje medzi nami, a veru kde nenie pokoj tam je zle. Ľud je zbúrený, lebo niektorí kňazia ešte svet huckajú; vrchnost svetskú, nadovšetko liberálnu

stranu, potupujú; všetko zlé len tejto strane pripisujú! A ten úbohý ľud nevie, čo má robiť. Mnohí už opustili svojich vodcov, a pripojili sa k liberálnej strane: lebo vidia, že môžu len od tejto strany polepšenie očakávať.

Počul som, že pán dekan staro-bystrický a pán administrátor novo-bystrický, dali svojim cirkevníkom na známosť: „že od nového roku darmo budú sobášit a veľmi lacno pochovávať.“ No, kto to uverí? . . . Ponevác je štóla vynesená, tak je to možné.

Ale to že je len pre ľudárov! Ľudári teda držia sa sľubov. Ba čo viac, pán dekan v Starej Bystrici i bujakov že bude zdarma púšťať pre ľudárov. No ale že vraj gazdiná nechcela privoliť, lebo že je to jej dôchodok, z čoho veľká mrzutosť povstala; tak že chcela i s kaplánom do Ameriky zutekať. Ale pánu dekanovi sa pošťastilo túto vec do poriadku priviesť. Aspoň pokiaľ bude voľba; potom že zas len pri starom zostane.

Na Novej Bystrici že sú už vo fare dni kritické; lebo že vraj kišasoňka chcela mať z volieb aspoň koč, aby sa mohla s pánikom tak vozovať, jako aj staro-bystrická.

Krasnanský pánik že sa nahneval na niektorých ľudakov, preto bude veľkú hostinu držať pre liberálnych pánov a na voľbu že nepôjde.

Ošľadníckí Lemešia sa zriekli sveta, Ignác že vydá svoj životopis a pôjde k milosrdným do Budína, a pánik Štefan bude deväť dní aj s Tatárkou na popoli sedieť; preto ani na voľbu nepôjdu.

Na Čaci je tiež tá novina, že pán kaplán zostal direktorom milosrdných sestár a pre veľké zamestnanie nemá času politisovať. Pán prepošť ale pôjde do Ostrihomy pána Černocho zastupovať.

Kňazia z Čierneho a Skalitého oplakávajú Stojalovského a že pôjdu sebe martýrske miesta hľadať do Petrohradu.

A tak hneď na začiatku nového roku u nás u kňazstva budú veľké premeny. Takže sotva pôjdu aj na koledu, lebo že je to len žobráctvo!

Iného už nemám čo písať. Ale vinšujem všetkým vospolok „šťastlivý nový rok“ a jaký „pochválen“ taký „na veky Amen.“
Strážnik.

Veľactený Pán Redaktor!

Asi dvoma dňami pred Vianocami doniesol mi obecní sluha, ktorý i poštu nosieva, pod mojou úplnou adresou „Kreštana“. Prekvapilo ma toto tým viac, keď na 6-tej strane tých samých novín pod nápisom „Pravidlá“, stojí vytlačené: Prosíme vás tiež pre všetko, čo je vám sväté, aby ste „Slovenské Noviny“, „Opravdového Kreštana“, „Vlast a Svet“ nečítali, keď vám ich i zdarma posielat budú, neprijali, nazpät na poštu zanesli, nech si tie čítajú židia a liberáli.

Ja som židovka, ale napriek tomu som „Kreštana“ nazpät neposlala, nielen preto že som od pošty asi polprubej hodiny vzdialená a tak by to bolo priveľa stálo, lež aj preto som to nespravila, lebo som bola jako väčšia čiastka žien, na obsah jeho zvedavá. Čomu som neverila z chýrov, o tom ma čítanie presvedčilo.

Neobrazilo ma ani to, že som celkom zdarma k tomu číslu novín prišla, ani obsah ich, lebo som aj krémárkou, teda zvykla som niekedy si dať aj od veľiakových opilcov nevinné našpintať. Nenie to podlosť keď niekto kreštanom zakazuje dobré, osožné, v kreštanskom duchu písané noviny čítať, kdežto židom nielen odporúča, ale aj zdarma posielat „Kreštana“? U nás väčším dielom

takí ľudia „Kreštana“, neviem či zdarma a či za peniaze, dostávajú, ktorí sotva litery zošlabikovat znajú, tí na šťastie nevedia mnoho z jeho obsahu. Krom slova „žid“, ktoré je len so troch litier zostavené, málo sa dočítajú a nevedia či je tam žid pochválený alebo pohanený, a ponevác sa všemožne usilujeme s našimi susedmi priateľsky nažívať, ponevác sme hotoví s nima dobré i zlé snášať, neveríme, žeby nám šprihaniny „Kreštana“ mnoho škodily. S úctou
Leonora Hoffman.

Zazriva, dňa 28. decembra 1896.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Dnes bola u nás voľba obecných výborníkov, v ktorej dosť veľká čiastka brala účasť jak z liberálnych, tak aj ľudových voličov. No ľudová strana utrpela porážku, lebo bol iba jeden ľudár, i to len za náhradného výborníka zvolený. Činne pracovali obzvláste proti jednemu občanovi, ktorý už aj minulých šest rokov jako výborník svedomite a rozumne v úrade obecnom účinkoval. Tohto chceli teraz ale len asi štyria-päťoria ľudári vytvorit v výbore a to podlým spôsobom, lebo voličom, ktorí nevedeli čítať, už vopred nachystané cedulky nasilu pchali do ruky, na ktorých boli ich kandidáti popísaní. Nepodarilo sa im ale to klamstvo, lebo voličia poznali dosť chytro, že ich za nosom vodja a preto toho zaslúženého občana aj na ďalších šest rokov za výborníka zvolili.

V tej chutnej a peknej manipulácii veľkú účasť bral kat. organista, ktorý sa chcel dať tiež voliť; lenže ani to nevie, že kto v obei dva roky daň neplatí, ani voliť, ani volený byť nemôže. Tak potom z pomsty proti matrikárovi sa pustil do hore opisanej manipulácie, lenže nadarmo sa ustával, lebo nevykonan nič.

Celá voľba nevyzerala, jako čoby byly bojovaly dve stránky, lebo zväčša sa hlasovalo na kandidovaných výborníkov, ktorí boli za súcieh uznani. Tak je aj potrebné, lebo želatelné je, aby sme na zveľadovaní obce spoločne, v pokojnom usrozučení pracovali. Bár by nám tak aj rychtárska voľba vypadla. S úctou
Jedon volič.

Od Bytče, 3. januára.

Vysokoctený pán Redaktor!

Uctive Vás prosím rácte týchto pár riadkov vo vašom ctenom časopise uverejniť.

Nedávno sa rozniesol ten chýr, že náš mnohovážny krajinský vyslanec, pán Ernest Urbanovský zomrel. Chýr tento mňa, taktiež aj náš celý okres veľmi zarmútil. Predovšetkým preto, že sme takého ablegáta ztracili, ktorý nás vždycky jako svoje vlastné dietky pri každej príležitosti, keď sme sa naňho obrátili, udatne zastúpil a o čo sme ho prosili, vždy sa usiloval nám to priviesť; veru ťažko padne takého človeka ztratiť. Za druhé preto sme sa zarmútili, žeby v našom okrese pri voľbe zase nepokoj nastal, lebo ešte aj teraz by sa niekto našiel, čo by chcel národ o pokoj priviesť.

Chýr tento, buď Pánu Bohu chvála, bol falošný. Naš ctený pán Urbanovský je zdravý. Kto tento falošný chýr do sveta pustil, dobre vieme, vieme aj to, že to takí spravili, ktorým pán Urbanovský mnohokrát mnoho dobrého spravil, za čo by sa mu mali poďakovať, nie ale ho ešte za živa do hrobu poslať. Hovorí sa ale, že: „za dobré nikdy dobré neočakávajú.“ Toto je skutočná pravda.

Mnoho máme pánu Urbanovskému ďakovať. Že v našom celom okrese cesty v tak dobrom stave máme,

že sa môžu ktorýmkoľvek štátnym hradským vyrovnat, je jedine zásluhou jeho. Komu má ďakovať obec Kottešova, že sa od Váhu obrátila, že jej najlepšie role a domy voda nezobrala? Jedine tomu, že pán Urbanovský ich prosbe zadosť učinil, a tak pomocou štátu od väčšieho nebezpečenstva zachránil. Komu že budeme mať ďakovať za to, že budeme mať už o krátky čas v Bytči cez Váh železný most? Daj to Pane Bože, žeby sme ešte o päť rokov mohli kričať: Nech žije pán Urbanovský náš krajinský vyslanec.

Volič.

Gerlachfalu (spiš. st.), koncom dec.

Veľactený Pán Redaktor!

Váš milý časopis dochodil aj do našej obce riadne, začo sme vám veľmi povďační, a aby ste nás nepovažovali za nevďačných, tak vám za doposielanie časopisu vďaka svoju vyslovujeme. Zároveň aj o to vás prosíme, ráčte byť tak laskavý a posielajte nám aj budúceho roku váš časopis. Dáme si na tom záležať, aby sme vaše zásady i naďalej kde možno rozširovali a budeme sa usilovať, aby sme dľa možnosti aj predplatiteľov získali.

Čo sa týka liberálnej strany u nás, tá je poistená a má skvelú budúcnosť, ľudári tu nemôžu vykonať nič, trebárs sa veľmi namáhajú. Už aj z toho vidno, že v celej našej spišskej stolici vyvolili sme samých vládných ablegátov. Nech nám je len Pán Boh na pomoci aj naďalej, jak vám, tak aj všetkým liberálom!

S tým, keď sa za preukázanú vďačnosť slušne ešte raz poďakujeme a na budúcnosť opäť prosíme, zostávame vaši oddaní.

Podtatranec.

Školská výchova.

Potešiteľným zjavom je, že školstvo v našej vlasti za posledných rokov pokročilo v značnej miere. Elementárne i stredné školy naše — gymnázia a reálky — z väčšej čiastky stoja na tej výške, ktorá požaduje sa v terajšej dobe od ústavov učebných. Požiadavky tieto nie sú malé; učiarom, žiakom, ba aj rodičom treba mnoho vykonať, aby v žiadúcej miere mohli zadosť urobiť týmto požiadavkám.

Pri terajšom modernom sriadení škôl žiak už v útlom veku učí sa toľkým veciam, že rozum jeho je učením zaujatý v najväčšej miere. Ved' už aj v dedinských školách minuly tie časy, keď žiaci zaobíšli sa dvoma-troma knihami, katechizmusom, spevníkom a školníkom; teraz už aj tam vyučovanie je tak rozvinuté a tak obširné, že treba mu napínať sily duševné, aby mohol všetko chápať a aby nezaostal. Len pozrime do daktorej elementárnej školy, tam uvidíme, že deväť-desäť ročným chlapcom treba sa učiť predmety abstraktné, fažké, často až filosofické; k tomu učebného materiálu je toľko, že ho menej nadaný žiak veru sotvy vládze prežuf a ztráviť.

Učiteľia, rodičia, spisovatelia pädagogicki už od dávna ponosujú sa, že učebný materiál v elementárnych a stredných školách je príliš veľký.

Bystrejším umom nadaný a pilný žiak ešte len premôže ho; ale menej nadaný žiak ustane, zostáva, konečne ztratí chuť učiť sa, — a výsledok je, že na konci roku dostane vo škole plané svedectvo.

Plané svedectvo školské býva často príčinou mnohým neprijemnostiam a omrzlostiam v nejednej rodine. Rodičia najprv vyškolia žiaka, že bol nedbanlivý a neučil sa; potom, — najmä ak je chlapec menší, — hlava rodiny, otec neraz robí výčitky matke, že nepritiskala náležite svojho synka ku knihám. On otec je celý deň zamestnaný mimo domu, matkina povinnosť je ustavične napomínať chlapca, aby sa učil. Matka, zarmútená nad nezdarom synovým, bráni sa obyčajne tým, že ved' ho ona dosť napomínala, ale ju neposlúchol; otec mal by sa viac starať o neho a držať ho prísnejšie na úzde. Veru, tak to býva dosť často; pre nezdar synov vo škole otec robí výčitky matke, táto vyhovára sa na otca, obidvaja snád zlým okom hľadajú na učiteľa, — a učiteľ v mnohých prípadoch obviňuje rodičov, že sa nestarajú v dostatočnej miere o svojho syna a nepritiskajú ho ku knihám.

Každý z nich má — aspoň čiastočne, — pravdu. Pravda je, že otec, ktorý celý deň chodí za chlebom, nemá toľko času, starať sa o výchovu detí, ako matka, ktorá je zväčša doma, v rodinnom kruhu; ale s druhej strany uznať treba aj to, že deti, — najmä chlapci — už v útlej mladosti skorej dopúšťajú sa neposlušnosti voči svojej matke; vedia dobre, že láskyplné srdce matkino vďačne odpustí im všetko. Matka môže ich napomínať, aby sa išli učiť, — predsa vykradnú sa z izby od kníh a idú za hračkami. Tu treba zakročiť otcovskej prísnosti. Trebárs nakoľko je otec zamestnaný každodennou prácou mimo domu, predsa nech sa stará všemožno o výchovu svojich detí, a nech dohliada čím častejšie aj na to, aby nezaostaly v učení.

Nejeden otec myslí si, že celkom dostal svojej povinnosti otcovskej, keď dá zapísať svojho synka do školy, nakúpi mu učebné knihy, — a potom nestará sa viac o neho; všetko ostatné sverí na učiteľa. To je veľmi nemúdre počínanie. Otcova povinnosť je dohliadať, — ak treba, aj dopýtať sa u učiteľa, — či sa jeho syn dobre spravuje, dobre učí vo škole a či nie. Ak zbadá alebo sa dozvie, že synček sa neučí, alebo jeho pilnosť ochabuje, — nech nečaká, kým donesie zo školy plané svedectvo, ale nech hneď pristúpi k veci, nech napomenie chlapca, nech mu pomáha pri učení, alebo ak nemá k tomu času, nech mu zaopatrí domáceho inštruktora, ktorý synka doma vyučuje. Defom treba vždy vedieť a cítiť, že ich rodičia neustajne starajú sa o ne a bdejú nad nimi; toto povedomie iste bude ich

povzbudzovať k pilnosti. V tomto ohľade neslobodno šanovať rodičom žiadnych obetí.

Ťažké, veľmi ťažké postavenie má v našej dobe učiteľ. Učebného materiálu je mnoho, žiakov tiež; požiadavky sú v každom ohľade veľké. Zo žiakov mnohí sú slabí, menej nadaní alebo nie dosť pilní. To nemožno žiadať od učiteľa, aby sa zaoberal s každým žiakom osobitne; nemá k tomu ani dosť času, ani dosť sily. Rozumie sa, že vo škole menej nadaní alebo nie dosť pilní žiaci zaostávajú. Pre toto často rodičia obviňujú učiteľa; kdežto učiteľ nemôže z toho, jemu nenie možno s jedným žiakom zaoberať sa na úkor ostatným. Ale preto svedomitý učiteľ snaží sa poznať duševné vlastnosti, nadanie každého žiaka svojho, a kde treba, napomína a kde treba aj tresce nedbanlivcov a lenivcov. Veľmi dobre je, keď je učiteľ vo styku s rodičmi svojich žiakov; môže ich prípadne upozorniť na chyby, ktoré zbadal pri ich deťoch a ktoré rodičia môžu najľahšie odstrániť. Pravda, treba je neomylné, aby si rodičia povšimli upozornenia učiteľovho a aby sa usilovali chybu zavčasu odstrániť.

Spomenul som, že pri terajšom školskom sriadení treba sa žiakom pomerne veľmi mnoho učiť; pri tom treba im síce napínať sily, ale aj rozum sa im otvára. Dobrá výchova školská sa aj o to stará, aby nielen predmety učebné v predpísanej miere boli vyučované vo škole a vstúpené školákovi do rozumu; ale zároveň má starosť aj na to, aby s rozumom žiakov v príslušnom smere rozvíňoval sa aj cit v ich srdci a duši. V tomto ohľade zase len rodičovský dom má byť učiteľom na pomoci. Keď dieťa vidí doma od rodičov dobrý príklad, keď nepočuje v rodinnom kruhu špatné slovo, keď vidí, že jeho rodičia zaujímajú sa o všetko, čo je pekné a šlachetné: tak tento jasný príklad iste utkvie v jeho mladistvej pamäti a v duši jeho vzbudí šlachetný cit.

Aj z tejto krátkej črty vidíme, že výchova školská nezakladá sa výlučne na škole a nie je len v rukách učiteľových. Doplňť a v mnohom ohľade zdokonaliť ju, povolání sú rodičia a rodinný kruh. Vidíme aj to, že keď učiteľ a rodičia najlepšie pochopia úlohu svoju pri výchove detí a najsvedomitejšie konajú všetky povinnosti svoje v tomto ohľade: ešte aj tak ťažká vec je to, dobre deti vychovávať. Ale preto im neslobodno dať sa odstrašiť niakým ťažkostiam. Pri ťažkom povolání nech potešuje ich to povedomie, že keď vychovali dobre ich opateri sverených detí: tým poistili im spokojnú a šťastnú budúcnosť — ě.

BESEDNICA.

Bájka o 12-tich mesiacoch.

I.

Raz jedna sedlička odovela s dvoma dievčatami Väčšie dievča, krásna Dobrunka, nebola jej vlastnou dcérou. Druhá, mladšia ale zlostná a špatnej tvári, zlého srdca: Zloboga, bola jej vlastnou dcérou. Matka len tú poslednú milovala; s Dobrunkou obe surovo zachádzaly.

Dobrunka, ktorá ani to nevedela o sebe, že je krásna, nemohla pochopiť, prečo sa hnevá na ňu jej macocha a sestra? Veď ona všetko robí v dome: varí, umýva, zametá, šije, pradie, tká, trávu sbiera a kravičku opatruje. Mladšie dievča nepracovalo nič. Ale v matkiných očiach už i to bol veľký hriech, že Dobrunka so dňa na deň bola krajšia a Zloboga špatnejšia.

Keď dorastaly, macocha si rozmyslela: teraz prídu pytači a keď uvidia Dobrunku, každý si len tú bude pýtať, a na moju nikto ani nepozre. Eh, musím sa jej striasť.

Práve bolo to v polovic januára, keď si Zloboga vzdychla: ale by som rada mala kytku z fialiek!

— Id' Dobrunka! dones mi z hája.

— Čo myslíš? Kde by sa teraz fialky v lese vzaly? Tam je sňah.

— Mlč, rob čo ti kážem.

A vysotily ju zo dverí. Plačúce šlo dievča do lesa, kde sňah pokrýval všetko. Ani chodnička nebola. Hladná bola, zima jej bolo i vzdychla si: keď by ma len Pán Boh vzal k sebe!

Zrazu v diaľke spozorovala svetlo, spiechala k nemu a veľmi ťažko dostala sa na jednu vysokú skalú.

Tam horel veľký oheň, kolo neho dvanásť skál a na každej jedna mlčiaca postava. Tri maly rúcho biele jako sňah, tri zelené jako tráva, tri žlté jako dozretý klas, tri červené jako červené jablko.

Dvanásť mesiacov sedelo kolo ohňa. Chúďa zunané dievča, vľúdne premluvilo k nim:

— Dobří páni, skoro zmrznem. Dovoľte sa mi pri ohni ohriať!

Január šedobradý držiac palicu vladársku v ruke, pýta sa prívítive:

— Čo si prišla sem, čo hľadáš?

— Fialky.

— Či nevieš, že je teraz čas sňahu, nie fialiek? Dobré ja to viem, drahý pane, ale moja macocha a sestra to žiadajú a jak im nedonesiem, vybijú ma.

Starý Január zvedel z toho, že tie zlostnice chcú ju zmárniť, vstal a k jednomu mladíkovi v zelenom odeve sa obrátil a podal mu vladársku palicu.

— Brate môj Marec, panuj ty za čas a oslobod' malé dievča.

Marec pomiešal palicou oheň, plameň sfahal do výšky, sňah sa roztopil, tráva začala pučiť a fialky sa belasely.

Skoro dieťa moje, strhaj fialky a zanes domov. Dievčatko chytro natrhalo, poďakovalo mesiacom za láskavosť a bežalo veselým srdcom domov. Macocha a sestra sa zadivily, keď vôňa fialiek naplnila izbu.

— Zkade si to vzala? — pýtala sa sestra

— Na vrchu hory; jest ich tam mnoho. Zloboga ani nezaďakujúc, uvyla si kytku a pripla ju na ňádra. Na druhý deň mala Zloboga novú žiadosť.

— Ale by bolo dobre jahody jest! Choď Dobrunka, dones mi z hája.

— Kde myslíš? Jahody nerastú pod sňahom.

Mlč, rob čo ti kážem, lebo ťa ubijem. A zas ju vysotily von dvermi.

Teraz už dievča neplakalo, ale prídúc do lesa hľadalo to ďaleké svetlo. A skoro sa jej ukázal horiaci plameň v diaľke, bárs sa ponáhľala predsa uzímená došla tam.

Tam sedelo aj teraz tých dvanásť postáv nemo.

— Dobri páni! mlúvili vlúdne. — dovoľte sa mi pri ohni zohriať bo skoro zamrzem.

— Nuž a prečo si prišla zpiatky? — pýta sa šedobradý Január. Čo hľadáš?

— Jahody.

Nenie tomu teraz čas. Pod sňahom nenie jahôd. Viem ja to dobre. — hovorila Dobrunka smutne, — ale jak nedonesiem, vybijie ma macocha a sestra; — keby som len našla!

Január sa teraz obrátil ku mužovi v žltom rúchu. Brate Június, to tvoja vec. Panuj ty trochu a osloboď to nevinné dievča a zachráň ho!

Oddal mu palicu, ktorou Június silno rozjatril oheň. Len vtedy šľahal plameň! Sňah sa hneď roztopil, stromy rozvetvely, vtáci spievaly, kvety vôňu vydávaly, medzi trávou biele hviezdíčky dozrievaly v červené jahody. Jako rubín sa červenaly medzi trávou smaragdovej farby.

Chytré dieťa moje, nasbieraj si za uzol jahôd! Dievča si nasbieralo plnú zásterku, vďaka zaľakovalo dvanástim mesiacom a veselo bežalo domov.

Veru sa divily kamenného srdeca macocha a sestra, že Dobrunka ešte i jahody mohla doniesť. A jak nežnú vôňu mali, ktorou naplnily izbu.

— Kde si nasbierala tie krásne jahody? — pýtala sa studene Zloboga.

— Na vrchu hory; tam ich jest mnoho. Niekde tak sa tráva červená od nich, jako by krvou bola poliata.

Macocha a sestra zjedly chutne jahody bez toho, aby len slovom byly zaľakovaly.

Na tretí deň nová žiadosť napadla macochinej dcére.

— Žiada sa mi červených jablák, Dobrunka choď, dones mi z lesa.

— Kde myslíš? Jablák len v jaseňi zrú a teraz je zima.

— Mlč, rob čo ti kážem, lebo ťa ubijem.

A zas ju len vysotily dvermi. Išlo chůďa dievča, ale nie plačúc lež pevnou nádejou. Dóverovala v dvanástich mesiacoch, že jej spomôžu. Aj ich našla všetkých dvanástich

— Zase si tu? — mlúvil vlúdne starý Január a bez slova jej robil miesto pri ohni. — Nuž a teraz čo hľadáš?

— Červené jablák — hovorilo dievča bojzljivo — dobre viem, že tých teraz niet, ale keď nedonesiem, veľmi ma ubijú.

Dobry Január sútrpne pozeral na ňu a potom taktó premlúvil k jednej postave, v červenom rúchu, ktorá už trochu zostarela a šedivá bola:

— Bratre September! To je už tvoja vec. Vezmi túto palicu a panuj ty trochu, zachráň to dievčatko.

September rozjatril oheň a jako vyšľahnul veľký plameň, sňah zmiznul, na stromoch ožltlé listy sa zdali, ktoré na duté vetra pršaly na zem. Jaseň bola a málo kvetov kvitlo. Pred nima jeden strom s červenými jablkami.

— Chytré dieťa moje! — povzbudzoval ju September. — Potras ten strom.

Jako Dobrunka potriasla, spadlo jedno jablko Na druhé trasenie druhé.

— Ponáhľaj sa dieťa moje domov. — napomínal ju pološedivý mesiac.

Dievča prosilo Božie požehnanie na dvanásť mesiacov, z ktorých ešte aj ten najpustejší tak dobrý bol k nej, do záponky vzala dve jablák a radostiplným srdcom spiechala domov. Ale sa čudovala macocha! To dievča nemožno zmárniť; to má zlého ducha. Kde už všetko zamrzlo, ona ztadiaľ donesie: fljalky, jahody a jablák. Čudovala sa i sestra.

— Čerstvé jablák v januári! Kde si ich vzala?

— Na vrchu lesa, kde je jeden strom plný ovocia.

— Prečo si doniesla len dve? Tretie si zjedla v ceste, hejže?

— Nie ja. Len dva razy som mohla potriať strom a len dve spadly.

— Luháš! — skríkla na ňu Zloboga nemilosrdne a ubila ju; ona plačúc utiekla.

Jedno jablko zjedla macocha a druhé sestra.

— Nikdy som nejedla tak chutné, — hovorila matka.

— Ani ja. Vieš čo matka! Daj mi kabát. Ja najdem na vrchu hory ten strom, otrasiem všetky jablák a donesiem ich.

— Ale čo ti napadá? Zabynieš v sňahu.

— Čo vie Dobrunka spraviť, spravím i ja.

Daromné bolo odhovárane, rozmazanému dievčatu nebolo možno rozkázať, vydalo sa na cestu. Zloboga poblúdila v hore sňahom pokrytej, ale zvedavosť a nadutosť ju ustavične popudzovala. Konečne spatrila na vrchu oheň. V tom smere šla a došla tam, kde tých dvanásť nemých postáv sedelo.

— Co si prišla sem? — pýtal sa jej Január.

— Co ťa do toho! odpovedala naduto Zloboga. To ti neprilepím na nos, že prečo som prišla a kde idem.

Január udrel palicou na oheň, ktorý naraz skoro celkom vyhasnul. Potriasol bradu a nad hlavu zdvihol palicu. Náramne sa zachmúřilo, začal padať hustý sňah, a viskal vietor.

Zloboga medzi stromami začala kričať od zimy. Volala na matku, nazývala sestru a preklínala nebo. Ale jej slová sa len tak ztratily.

Matka ju len čakala, čakala, bojac sa sňahu a vetru. Trápila ju nespokojnosť. Obviazala si hlavu, odiala kabát a vybrala sa dcéru hľadať. V lese mnohonásobne meno dcéry vyvolávala.

Dobrunka sa doma modlila za ne obe. Ale nardarmo, tie sa nevrátily domov. Najar jeden pastier našiel ich mrtvé telá.

Spracoval J. K.

Dobry prameň dôchodkový.

Gazda veru v dnešnom čase nemôže povedať, že má na ružiach poslané. Mnoho tiarch sa s roka na rok množí a dôchodok sa veru veľmi nechce rozmnožovať.

Ale z tohoto to nenasleduje, aby sme ztratili vôľu ku práci, alebo aby sme hneď zúfali, ba práve naopak tento nepríjemný čas nás núti skorej ku tomu, aby sme veci čím skôr hľadeli odpomôcť a všetko možné vykonajme, aby sme mali čím viacej osohu, aby naša práca sa nám čím najlepšie odmenila.

Vyhľadajme všetky tie pramene, z ktorých môžeme zdaru očakávať a nebuďme takí jako ten chrobák, ktorý sa zažral do chreňu a potom myslí, že okrem toho nieto už lepšieho na celom svete.

Ani múdry človek nemôže si to namysleť, že gazda má chlieb iba z jeho statku a dochovávania obilia, lebo

jesto i okrem tohoto v hospodárstve mnoho takých odvetví, ktoré donášajú gazdovi dobrý dôchodok, len treba nato prísť a pilnou a múdrou prácou využívať potom takýto prameň dôkladne.

Ani reči nemôže byť o tom, žeby vo vlasti našej na mnohých stranách nebolo najlepším dôchodkom gazdovým dochovávanie statku a dorábanie obilia a ani za svet nechceme to povedať, žeby sa toto malo zanedbať. Bože chráň! Ba práve naopak, všetci usilujme sa, aby sme náš statok, naše obilie speňažiť mohli čo najlepšie, ale my chceme len to povedať, aby sme popri tom nezanedbali ani druhé hospodárske odvetvie, čo sa žiaľbohu tak hŕfne stáva po celej krajine.

Jesto mnoho takých prameňov dôchodkových, ktoré stoja cele nevyužívané, z ktorých by malý gazda toľko peňazí mohol utŕžiť, že by sa mu práca jeho bohate odmenila.

Ej a či by sa mám zišlo trochu toho groša! Ale darmo je, upečený holub nevetí nikomu do úst.

Už sme naozaj aj zunovali to ustavičné sa odvolávanie na cudzinu: že, pozrite len, v cudzine sa to takto robí a veru zase sa tu musíme len na tú cudzinu odvolávať, kde už ľudia dávno nabliadli tú pravdu, o ktorej my tu teraz chceme prehovoríť a veru tí všetko to využítkujú, odkiaľ len trochu osohu očakávajú. A potom sa to často tak stáva, že za takú poľnú úrodu, ktorá by sa u nás o mnoho lepšie podarila, musíme si sami kupovať z cudziny, ba dávame mnoho peňazí miesto toho, aby ztadiaľ peniaze prišli k nám, čo by sme veru veľmi ľahko docielili, keby sme použili trochu rozumu.

Ale čože to má byť ten nevyužítkovaný prameň? spýta sa nás čitateľ. Na čo mu my odpovedáme, že veru takýchto jesto veľmi mnoho, ale mi pomaly radom poukážeme, keď aj nie na všetky, teda aspoň na niekoľko, ale pri tejto príležitosti ostaneme len pri rastlinách liečivých a obchodných a teraz je to našim cieľom, aby sme vyzvali pozornosť čitateľov na tieto mimoriadne závažné veci.

Jesto niekoľko takých liečivých rastlín a obchodných, že čoby sme ich koľko-koľvek dorobili, vždy najdeme na ne kupca, a z ktorých veľkú čiastku z cudziny musíme k nám dovážať. A tieto rastliny sa u nás veľmi dobre daria, ba niektoré v takej výbornej jakosti, že kupci rozhodne za ne viacej zaplatia a vlácej si ich cenia, jako rastliny v cudzine dochované.

Dochovávanie takýchto rastlín je rozmohnutené zvlášte v južnom Francúzsku, kde ich ročne dochovávajú viacej millionov kilogrammov, podobne tak i v Anglicku, kde okolo Mitchamu a Hitchinu sú celé table poľa posiate korením, lavendulou a inými podobnými rastlinami. A Angličania sú veľmi praktickí ľudia a keby sa im toto odvetvie nevyplácalo, teda by veru rastliny tieto ani nedorábali.

U nás naši gazdovia nevedia iné iba ponosovať sa, že hospodárstvo sa v dnešnom čase už ani nevypláca, sotva možno už z neho vyžiť, dane sú veľké, spoločenské požiadavky sú veľké, pšenica, raž, jačmen, ovos bárs by sa ho koľko-koľvek urodilo, nemá ceny. V dochovávaní koní, prasiec, dobytku nieto osohu, ale aby sa u nás pozrelo za tým, že jako by sme sa z tohoto nepríjemného polohenia vymohli? aj to sa už nestane ani za celý svet. A veru hovorí u nás i porekadlo: Spomáhaj si človeče sám, spomôže ti aj Pán Boh! A našou úlohou je to, aby sme upozornili gazdu na taký dôchodok, vlastne na odvetvie hospodárske, ktoré by sa nám lepšie vyplácalo, než dochovávanie obilia, a aby sme si koľko-

toľko nahradili tú štrbinu, ktorú trpíme následkom toho, že obilie naše nemá žiadnej ceny.

Lebo vezmime na príklad takého malého gazdu, ktorý má 10 jutár poľa, jestli tento jedno jutro vezme na dochovávanie liečivých rastlín, môže si zvýšiť svoj dôchodok o 200—300 zlatých a to je veru pri malom gazdovi už veľmi mnoho, lebo taký malý gazda, ktorý má len 10 jochov poľa, nemá viacej dôchodku v celom roku ako 300—400 zlatých; a už veru keď týchto 300—400 zlatých rozmnožíme o 200—300, teda na 500—700, vtedy si taký hospodár rozmnožil svoj dôchodok o 40—50% a potom nachodí sa v takom položení, jako keby svoje obilie predal po 10—11 zlatých miesto 6—7 zl.

Liečivé a obchodné rastliny ešte i preto odporúčame dochovávať malým gazdom, lebo oni ku ich obrobeniu majú v dome dostatočnú pracovnú silu ručnú, ktorá sa u veľkých hospodárov veru veľmi nenachodí.

Pri dochovávaní liečivých a obchodných rastlín možno upotrebiť pracovnú silu každého člena rodiny, menovite prácu detiaciu, ale zvlášte prácu starších osôb, ktoré by ináče inej poľnej ťažkej práce neboly schopné, a následkom toho by musely hodnú čiastku svojho času prežiť nečinne, a potom týmto priučame staršie dietky ku práci a zase staré nevládne osoby ukrátia si prácou čas.

Pre mnoho starých chudobných ľudí dochovávanie týchto rastlín je opravdové požehnanie Božie, lebo si prácou ľahkou pri týchto zarobia aspoň čiastočne toľko, koľko potrebujú a potom i gazda, ktorý nemá toľko členov rodiny, aby iba domácou pracovnou silou obrobit mohol poľa posiate týmito rastlinami, nachodí v takýchto ľuďoch lacnú pracovnú silu. Takto spomôže i sebe i chudobným, ubiedeným starcom, lebo ako by im podal do ruky kus chleba.

Veľmi by dobre bolo pestovať takéto rastliny zvlášte tam, kde filoxera znivočila všetky vinice, taktiež kde je málo poľa a ľudu veľa.

Na takýchto miestach je dôroba obilia obyčajne neprijemná, alebo dáva taký skromný osoh, že pri tom veru ani len vyžiť nemožno, a potom tie priestranstvá pomerne k obydleniu sú tak malé, že pri dôrobe obilia nie sú vstave dať toľko ľuďom toľko stáleho zamestnania a zárobku, ako im to svojho času vinice poskytovaly. následkom tohoto mnohí robotníci vo viniciach ostávajú cele bez zárobku, čo veru už i dnes žiaľbohu často zkusujeme v krajine.

A z väčšej čiastky vyhynuté vinice sú ku tomu veľmi súde, aby sme na nich pestovali liečivé a obchodné-sklepnické rastliny, a keď priestranstvá vyhynutých viníc posadíme spomenutými rastlinami, teda nám tieto dajú toľko osohu, jestli nie viacej, čo aj vinice a pri tom dajú toľkým ľuďom zamestnania, ako práve predtým.

„Pomáhaj si sám a pomôže ti aj Pán Boh,“ hovorí múdro porekadlo a prečo by sme my nenásledovali toto prislovie? A keď sa budeme len so založenými rukami dívať na dnešné polohenie a kdesi v kúte krémy rozmýšľať o pekných minulých časoch, tak sa veru blahobytu nikdy nedožijeme, ba ešte prideme i o to, čo máme.

A to veru z pomedzi nás by si vari len nikto neprial, aby prišiel i o to, čo má dosť málo, neveľa.

Jedným slovom keď zpusťme sa všetkého, tak aj nás všetko opustí, ani nezvieme len keď ostaneme, akoby na tej holej dlani. A jestli zbadáme, že sme utratili jeden dôchodok, teda neoplakávajme ho nečinne za celé roky, ale hneď prichyťme sa objaviť nový prameň dôchodkov.

Našou neohrozenou snahou je to, aby sme našim krajanom, nakoľko nám možno, poskytovali dobré rady, aby takto mohli prísť k blahobytu a ku dobrému dôchodku, a preto by sme sa veru veľmi tešili, keby táto rozprava nebola blasom volajúceho na púšti, ale aby ona našla, nakoľko možno, čím najviac nasledovníkov. A jestli by sa mnohí skutočne našli, ktorí by radi nasledovali túto našu radu, pre tých nateraz len toľko povieme, že v niektorých budúcich číslach tohoto časopisu budeme sa s touto otázkou hlbšie zaoberať. Rozpovieme, ako sa majú dorábať tie tu odporúčané rastliny. a



Smrť Štefan Pápay skutočný kráľovský tajný rada, majiteľ viacej rádov a šéf kabinetnej kancelárie jeho veličenstva kráľa po dlhšej nemoci zomrel dňa 6. januára vo Viedni v 73. roku svojho života. Pápay narodil sa v Prešporke a po skončení škôl vstúpil do štátnej služby až ho kráľ vymenoval za šéfa svojej kancelárie. Pápay vo vysokom postavení svojom požíval úplnú dôveru pána svojho a jako rodený Uhor záležitosť uhorských sa vždy vrele zaujal a dobré jeho srdce sa klonilo vždy lepšie ku jeho krajanom.

Choroba arcikniežata Franca Ferdinanda. Presumptívny následník trónu Franc Ferdinand, ktorý bol lanského roku ťažko onemocnel, zdrúže sa teraz cieľom uzdravenia na ostrove Korsike. Jako odtiaľ píšú, zdravotný stav chorého arcikniežata sa ustavične zlepšuje, ba jest nádej, že arciknieža z nebezpečnej nemoci úplne vyviazne.

Slavnosť odhalenia podobizne kráľovej v Nitre. Na shromaždení nitrianskej stolice vydržiavanom dňa 30. t. m. slávnostným spôsobom odhalili podobiznu Jeho Veličenstva v prítomnosti mnohých čelných osobností stolice. Slávnostným rečníkom bol Štefana Crausza, ktorý v svojej reči učinil rozpomienku na politické a kultúrne dejiny tohoto stoeletia a v tomto kruhu oslavoval kráľa. Potom v mene opozície rečnil statkár Emődy. Po slávnosti v shromaždení pensionovali podžupana Crausza, ktorý v stolickej službe jako podžupan strávil 12 rokov. Jeho zásluhy zaznačili do zápisnice.

Vyhlasenie Ferdinanda II. za blahoslaveného. Gróf Ferdinand Ziehy obrátil sa s prosbou ku rímskej kúrii, aby vyhlásila za blahoslaveného Ferdinanda II., bývalého uhorského kráľa a rímskeho cisára v prvej polovici XVII. stoeletia. Prosbu, ktorá spomína nábožný život kráľa a mimo toho uvádza i jeden zázrak udavší sa s Ferdinandom II., rímska kúria bude onedlho pojednávať.

O zdravotnom stave sv. otca rímskeho prichodia teraz dve zprávy. Jedna hovorí, že sa zdravotný stav rímskeho otca natoľko zhoršil, že možno očakávať to najhoršie a že lekári sú ustavične okolo neho a druhá zpráva vohorí, že je pápež primerane svojmu vysokému veku zdravý.

Na stolicnom shromaždení zvolenskej stolice rozlúčili sa so stolicou nadžupan Pavel Kiss z Nemeškéru, ktorý je vymenovaný za štát. sekretára do ministerstva orby a podžupan Karol Csipkay, ktorého zvolili za kraj. vyslanca. Po shromaždení bola deputácia u nadžupana i u podžupana. Podžupanský úrad spravuje predbežne Matej Répási nadnotár. Na poludnie bola hostina a večer odchodiacieho bývalého nadžupana vypravdilo obecnosť ku stanici s faklami.

V cárskej familii ruskej očakávajú radostnú udalosť rodinnú v tomto mesiaci. Cárovná už odcestovala z Petrohradu do Cárského Sela.

Nešťastie pri probovaní kotla V Ganzovskej fabrike probovali tieto dni jeden parný kotál, pričom sa udalo strašné nešťastie. Nevedno z jakkej príčiny para vybuchla z kotla takou silou, že mernický asistent Karol Stuchlis následkom poranenia od pary zomrel v nemocnici, Štefan Jónás murár utrpel ťažké popáleniny, tak že keď ho viezli do nemocnice zomieral, murár Ludvik Mattos utrpel veľkú ranu na hlavu a Jozefa Menteke složiara vriaca voda oparila celého. Najľahšie bol ranený technický zkúmateľ kotlov Heinrich Buchstabler. Vyšetovanie je zavedené.

Nešťastie v Rešici. Naším čitateľom bude ešte v živej pamäti to strašné nešťastie, ktoré sa udalo v kamenouhelných baňach v Rešici. Vtedy jako známo tridsiatichštyroch nemohli najst, ale súdiac dľa okolností, považovali ich za mrtvých. Zpomedi týchto nešťastníkov podarilo sa vykopať zpod sutín šestnástich, pravda už mrtvých. Mrtvoly ostatných ďalej hľadajú na nešťastnom mieste.

Poziar v Nových Zámkoch. Z Nových Zámkov píšú: V tunajšej kasárni honvédskych husárov vypukol poziar, ktorému padla prostredná časť budovy za obeť. Len namáhavej práci má sa čo ďakovať, že nezhorela celá budova.

Vyviazla z nebezpečia. Manželka husárskeho kapitána Emila Petáka v Szombathelyi, ktorý ju a dvoch svojich priateľov bol prostriedal, natoľko sa už vyhečila, že so svojimi deťmi odišla ku svojmu bratovi. Teraz zadá žiadosť o rozsobáš. Kapitána odviezli do Prešporku.

Plukovní trubači. Spoločné ministerstvo vojny rozhodlo, že počnúc od nového roku v každom pešom pluku bude jeden plukovní trubač (regiments-hornist) práve tak jako pri jágroch. Títo dostanú strážmajsterskú šaržu, namiesto bakančov čižmy s ostrohami a službu budú vykonávať na koni preto, že budú zároveň použiti k doďadániu zpráv. Plukovní trubači budú konať svoju službu do tých čias na koňoch, pokým sa vojenská správa nedohodne ohľadom upotrebenia bicikla.

Lekár zlodejom. Boli sme svojho času spomenuli krádež, ktorú spáchal lekár dr. Arpád Korotnai (Krick). Korotnai keď bola jeho pacientka zámožná vdova po Mikulášovi Patsu zomrela, v porozumení so slúžkou Linou Török otvoril wertheimovskú pokladnicu a sobral hotové peniaze, účastiny Prvej vlastenskej sporitelne a šperky. Vec prišla do rúk polície, ktorá vystopovala slúžku, ktorej bol dal lekár 1000 zlatých a celá krádež prišla na svetlo. Túto záležitosť pojednával súd a lekára Korotnaiho odsúdil na tri roky do žaláru. Slúžku Linu Török súd oslobodil zpod obžaloby, lebo žalobca nežiadal jej potrestanie. Korotnai je zámožný neženatý človek, vládnucci majetkom asi 100,000 zlatovým.

Ako ty mne, tak ja tebe. Jako známo p. hospodárom a pestovateľom repy obzvlášť v horných stolicach, cukrové fabriky, ktoré tam skupúvaly repu, vstúpily medzi sebou do spolku utvoriac takzvaný kartel, ktorého cieľom je aby fabriky mohli snížiť cenu repy. Teraz ale aj pestovatelia repy sa sišli ku porade v Prešporke a ako výsledok oznamujú, že sa účastníci zaviazali, repu niže 88 kr. za metr. cent. nepredávať. Učastníci ku tomuto kartellu hlásia sa ešte vždy, tak že je do teraz v ňom už 5000 jutár poľa zastúpené.

Svätokradež. V Békés-Čabe do tamojšieho katolíckeho kostola vlámal sa nejaký bezbožný zlodej a sekerou vystaviac dvere chrámove otvoril jednu skrinku, z

ktorej obeť nábožných veriacich ukradol. Zlodeja hľadajú žandári.

Prorok počasia Rudolf Falb, ktorý v novšom čase predpovedoval kritické dni, ochromel na nohy a upadol v biedu, lebo jeho spisy nedonášaly mu veľký dôchodok. Jeho manželka s piatimi deťmi nútená je zápasit s najväčšou biedou a preto Falbovi priatelia zaviedli sbierku pre jeho familiu.

Kňaz švindlerom. V jednej krassószörényskej obci rumunský kňaz Kimpián osúdil zámožnejších dedičanov asi o 50.000 zlatých s tou zámlkou, že zakladá sporiteľňu. Kňaz s takto vyklamanými peniazmi ušiel pravdepodobne do Ameriky. Teraz ho kurentujú.

Odmenená statočnosť. Jeden sluha v Budapešti našiel na ulici tri tisíce zlatých a oddal ich polícii. Majiteľ ztratených peňazí sa hlásil a pre poctivého nálezcu hneď složil u polície 350 zlatých.

Železničné nešťastie. Neďaleko železničnej stanice na Rákoši pri Budapešti jeden nákladový vlak upravený na nepravé kolajnice sa vyšinul a dva vozne úplne a dva značne sa porúchaly. Zpomedi dolámaných vozňov vyťahli dve mrtvoly sprievodcov vlaku. Vodič vlaku a kurič sa šťastným skokom zachránili.

Čo je hoden ľudský život. Jeden parížsky spisovateľ z archívu francúzskej akadémie zostavil nasledovné dáta: Roku 1838 istý Ludvik Braun, ktorý zachránil život 47 ľudom, dostal od akadémie 3000 frankov odmeny. Roku 1848 jeden druhý ochranca života dostal za zachránenie života 52 ľudí 5000 frankov a konečne r. 1861 Pierre Espagne, ktorému 18 ľudí ďakovalo za zachránenie života dostal 2000 frankov. Dľa tohto teda roku 1838 jeden ľudský život bol hoden asi 71 frankov, roku 1848 96 frankov a roku 1861 voľačo viac než 111 frankov. Z tohoto vidno, že francúzska akadémia necení ľudský život vysoko, ale predsa pozorovať potešiteľné stupňovanie cenenia ľudského života.

Obor. Do francúzskeho mesta Lillu došiel práve obor menom Konstantin, ktorý je vysoký 2 m. 40 cm. Pochodí zo Švajciarska, teraz je 19-ročný a váži 155 kilogrammov. Nohy jeho sú 42 cm. dlhé, ruky majú diaľku 36 cm. a šírka dlane jeho obnáša 16 cm. Tento novoveký obor má výborný apetít: jie šesť krát denne a spotrebuje na týchto šesť zasadnutí za stôl 12 až 15 kilogrammov jedla rozličného druhu a k tomu 5 až 6 litrov vína.

Dôroba uhlia na celom svete ustavične sa zvyšuje. V porovnaní s rokmi 1880, 1890 a 1895 javí sa dôroba uhlia v jednotlivých štátoch takto:

Štáty.	Mill. tun po 1000 kg.		
	1880	1890	1895
Vel. Britania	165	203	212
Spoj. Štáty	71	158	193
Nemecko	65	98	115
Francia	21	29	30
Belgicko	19	22	23
Rak.-Uhorsko	17	30	34
Rusko	4	7	8
Ostatné štáty	3	13	13
Spolu	365	560	626

Štyri poštovné známky za 4000 mariek. Za 4000 mariek (asi 2400 zl.) jeden berlínsky obchodník s poštovnými známkami kúpil starú listovnú obálku. Táto je polepená 4 poštovnými známkami bývalého vojvodstva multanského, pochádzajúcimi z roku 1858. Zo známok týchto dve sú po 108, jedna za 27 a jedna za 81 paralov. K žalosti všetkých sberateľov mariek má obálka

„vaľu“ a to takú, že prilepené poštovné známky nie sú štvorbhranné, ale okrúhle, pretože boli pôvodne dľa formy svojej kresby vystrihnuté Keby nebolo tejto vady, mala by vraj obálka cenu pri najmenej 12.000 mariek.

Let lastovičky a holuba. Priemerne lieta lastovička štvornásobnou rýchlosťou holuba, ale čo sa týka cieľa jej letu, nenie tak spoľahlivá jako holub. Nedávno boli vo francúzskom meste Compiègne vypustené 4 holuby a jedna lastovička s nimi, ktoré boli spolu ta prinesené z Antverpen, vzdialeného ho to mesta na 236 kilometrov. Už za 1 hodinu a 8 minút bola lastovička opäť vo svojom hniezde, čo znamená rýchlosť letu 207 kilometrov za hodinu či 58 metrov za sekundu. Prvému zo štyroch holubov bolo voči tomu treba 4 hodín, čo zodpovedá rýchlosti letu 57 kilometrov za hodinu či 15 metrov za sekundu. Kdežto teda letí holub rýchlosťou rychlovlaku, lastovička je 4krát rýchlejšia než holub.

Obkradli žandársku kasareň. Prešibaní zlodeji vlamali sa tieto dni do žandárskej kasárne v Košiciach a tam falošným kľúčom otvoriac pokladnicu odniesli z nej 3420 zlatých. Opozáhlivých zlodejov hľadajú teraz žandári.

Kolko majetku má perský šah. Pozostalosť zavraždeného perského šaha Nasr Eddina činí asi jeden miliard frankov. Zlaté a strieborné poklady majú hodnotu 400 millionov. Nový šah Muzaffer Eddin udajne chce obetovať z toho majetku 100 millionov na kultúrne ciele v svojej ríši.

Jak dlho človek vydrží bez spania. Dvaja Američani zo štátu Jowa Misters Patrick a Gilbert odhodlali sa rozhodnúť otázku, jak dlho dovedie človek žiť bez spania. Spočívajú v podstate veci, že otázku nerozhodli. Úsnili na koniec predsa a smrť nedečkali. Američani statočne bdeli tri dni a tri noci. Ale pokus nemohol byť pustený ďalej. Dľa ochabosti jedného z nich dalo sa súdiť, že sa nebezpečie blíži. Zvlášte noci strávené v neustálom bdení stávaly sa nesnesiteľnými. Tlkot tepny stával sa pomalým, teplota telesná pozvolna klesala. Bystrosť smyslov a chápanosť mizly; doba duševnej reakcie sa približovala. Ale dobrý celonočný spánok zaplašil tieto obtiaže bez stopy. To je taká jako otázka, jak dlho vydrží človek bez potravy: dva dni, tri, desať. „Umelci“ v hladovaní vydržia i štyridsať. Sú tiež umelci v bdení, ktorí vydržia nespáť niekoľko dní a nocí. V rôznych nervových chorobách vôbec sa opravdový spánok často po dlhší čas nedostaví.

Výstava v Paríži. Jako ct. čitateľom známo, v hlavnom meste Francúzska v Paríži chystajú sa už k svetovej výstave, ktorá bude tam usporiadaná roku 1900. Teraz si lámu Francúzi hlavu, jako by na výstavu privábili čím viac navštevovateľov, a čo by malo byť tým, čo by ľudí do Paríža ťahalo. Ešte nevedia či vabcom má byť obrovský dáždnik, pod ktorým by boli všetky výstavne budovy postavené, a či ustavične soptiaca sopka; či s Eiffelovej veže vodopád a či klzka v povetrí. Niektorí by radi postavili nad výstavištom vo výške asi 200 metrov malé mesto, ktoré by predstavovalo Paríž z dávnejších čias. Zvedavosť, ktorý z týchto plánov bude uskutočnený, je zaiste oprávnená.

Falšovanie čaju. Snáď žiadnu zelinu natoľko nefalšujú v dneskajších časiach jako čaj a to preto, že je naň vyhodene veľké clo. Čaj dostáva Europa prostredníctvom Ruska a tu mnohí priekupníci falšujú čaj len aby prišli čím k väčšiemu osohu. K falšovaniu čaju uživa sa najčastejšie listia šípkového, jahodového, brusinkového, osykového, javorového, vrbového, topolového, jaseňového, hlohového, a často i zelin už použitého čaju.

Spracovanie už použitého čaju má svoje hlavné strediská v Moskve, Odesse a Kijeve.

Trest za priestupok. Jednoročného dobrovoľníka Faragova v Miskoveci odsúdil vojenský súd na poldruha roka do žalára a na triročnú náhradnú službu preto, že keď bol vyslaný na vartu za veľkej zimy zabehol do blízkej krémy trochu sa zahriať.

Elektrina proti filoxere. Talianske časopisy píšú, že v Porto Fario na ostrove Elba učencovi Fuchsovi podarilo sa vynajst' spôsob, ako možno filoxeru vyničiť pomocou elektriny. Už sa vraj utvorila i účastníarska spoločnosť, ktorá kúpila od Fuchsa ten vynález za jeden million lir.

Štvorcence. V obci Donnerskirchen pri Šoprone porodila žena Petra Serra štyri živé deti, dvoch chlapcov a dve dievčence. Dievčatá na druhý deň zomrely, ale chlapi sú zdraví.

Zamenili si ženy. Pri stavbe lippa-temešvárskej železnice pracoval Štefan Veréb i so svojou manželkou z Pustakertu a jeden Talian menom Franc Darelli tiež so svojou ženou. Manželské páry sa poznaly a jedného dňa Ve'eb ušiel s Taliankou a Talian s Maďarkou. Keď ich hľadali, našly len listy, v ktorých sa jeden od druhého lúčili.

Liečenie suchôt. Z Berlína oznamujú, že dr. Nieman vynášiel serum, ktorým možno vyliečiť suchoty. Serum zhotovuje z kozieho mlieka, keď bol kozy rozličnými jedovatými látkami a bacillom suchôt zaštepil. Niemann robil najprv pokusy na zvieratoch a teraz sa mu vraj pokusy na ľuďoch tiež zdarili. Ťažko veríme tomuto chýru, keď v novšom čase tak mnoho tých sermov proti suchotám vynášali a ani jedno nepomáha.

Manželská láska. Z Paríža píšú: Manželia Dalvandovci žili v Bellevillu dlhé roky zo skromného dôchodku. Muž už sedem rokov bol chromý na nohy a jeho žena ho stále opatrovala. V opatrovaní starého bola jej na pomoci jej vydaná dcéra, ale tejto v poslednom čase nebolo možno častejšie prichádzať do domu svojich rodičov. Preto nemálo bola prekvapená, keď jej matka pred niekoľko dňami prišla ku nej a tichým hlasom jej šepkala, že volakto chce mrtvolu jej otca ukradnúť. Rýchle odišla do rodičovského domu. Tu vysvitlo, že Delvand bol už 4 dni mrtvý a že vdova z boľasti nad tým zbláznela.

KU OBRÁZKU.

Nechajte dietky prísť ku mne.

Kto by si nevedel vysvetliť náš obrázok? Keď k Spasiteľovi celého sveta prinášali dietky, aby ich požehnal, jeho učedníci, apoštolovia dohovárali rodičom, aby neobťažovali Ježiša. A hľa, Ježiš Kristus to hneď spozoroval a riekol svojim učedníkom: Nechajte dietky prísť ku mne, a nebráňte im to, lebo ich je kráľovstvo Božie. Amen hovorím vám, že kto nepríjme kráľovstvo Božie ako dieťa, nevojde do neho! A Ježiš bral na ruky deti, požehnával ich, aby sa staly hodnými kráľovstva Božieho. Bár by sa rodičia vynasnažovali vychovať svoje dietky, aby sa staly hodné kráľovstva Božieho.

K OBVESELENIU.

Zrejmý pokyn.

Matka štyroch dcér: Hľadte, pán professor, či by ste si vedeli vziať dievča ktoré hrá klavír a spieva?

Professor: Nikdy, milostivá pani!

Matka: No vidíte, vždy som čo najprísnejšie dbala o to, aby sa ani jedna z mojich dcér nenaučila ani hrať ani spievať!

*

Od súdu.

Sudca: Pán štátny zástupca návrhuje vám za žobrotu týždeň väzenia; chcete niečo proti tomu namietnuť?

Obžalovaný: Prosil by ponížene o zníženie trestu!

Sudca: Už zase začínate žobrať?

*

V žiali.

Matka: Gizela, prečo že sa dnes tak veľmi pudruješ?

Gizela: Veď vieš, mama, že mi dnes odcestuje slúbenec, teda sa len patrí, aby vyzerala bládu.

*

Z denníka lekára vho.

Dnes dňa 10. marca 1895. prišiel ku mne pán Elegy, jeden elegantný mladý človek a nevyberými slovami mi vynadal prečo sa miešam do jeho rodinných záležitostí...

Má pravdu, vyliečil som jeho bohatého strýca.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 30. decembra.

O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	8.60	8.65	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4230-	4230-
" peštianska	77-81	8.55	8.60	Uhorská zlatá renta 4%	122.00	122.50	Pešt. uh. kupec. b.	1170-	1172-
" stolnobebebrať- ská	77-81	8.50	8.75	" korunová renta 4%	99.50	99.55	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	8300-	8350-
Raž (lito)	70-72	6.80	6.90	Uhorské regalové úpis 4%	100.00	101.00	Salgó-tarjána baňa na uhlie	614.00	615-
Jadmeň na krm.	60-62	4.10	4.40	" premiové úpis 4%	153.50	154.50	Záložné listy.		
" na pátku	62-64	5.10	5.90	Uhorská tiskovo-špedínska po- lička 4%	137.00	138.00	Uhorského pozem. úverového ústavu 5%	101.00	102.00
" na várku	64-66	7.50	8.00	Uhorská žel. poľička 4% v zl.	123.25	124.25	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4%	100.50	101.00
Ovos	39-41	5.90	6.10	vyvážkové úpis 4%	103.25	104-	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100-	101.00
Kukurica	73	4.00	4.20	Spoločná poľička v beš. penia- zoch 4%	100.00	101.00	Peniaze.		
Prosó				Žreby.			Cisársky dukát	5.68	5.73
Repica		11.00	12.50	Spolku „Jó sziv"	3.00	3.30	Dvadsať-frankovník	9.52	9.55
Dateľnove semá, luc.				Uhorského „Červeného križa"	8.00	8.40	Nemecká ríšska marka	58.75	58.97
Sviná masť peštianska		56.-	57.-	Rakúskeho	18.00	18.20	Striebro		
" vidiecka				Bazilika	6.20	6.50			

Knižtlačiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.